

Jak ubezpieczają się w Unii – Szwecja

Powierzchnia:	447 435 km ²
Stolica:	Sztokholm 2 231,439 tys. mieszkańców (dane Eurostat, 2016 r.)
Ludność:	9 851,017 tys. mieszkańców (dane Eurostat, 2016 r.)
Przyrost naturalny:	2,4 ‰ (Eurostat, 2016 r.)
Przeciętna długość życia:	mężczyzn – 80,4 lat; kobiet – 84,1 lat (Eurostat, 2015 r.)
PKB na 1 mieszkańca:	42 700 euro (Eurostat, 2016 r.)
Stopa bezrobocia:	6,9 proc. (Eurostat, 2016 r.)
Udział ludności powyżej 65 roku życia:	31,5 proc. ludności aktywnej zawodowo (Eurostat, 2016 r.)

Wydatki na zabezpieczenie społeczne wynoszą 29,3 proc. PKB (dane za 2015 r.).

Od 2011 r. system zabezpieczenia społecznego w Szwecji obejmuje ubezpieczenie zależne od miejsca zamieszkania (rezydencji), które zapewnia kwoty gwarantowane i świadczenia oraz ubezpieczenie uzależnione od wynagrodzenia i pokrywające utratę dochodów. Systemem tym objęty jest każdy, kto jest rezydentem lub pracuje w Szwecji. Obywatelstwo szwedzkie nie jest już jednym z warunków ubezpieczenia.

Szwedzki system zabezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia na wypadek bezrobocia, nadzorowany jest przez Ministerstwo Zdrowia i Spraw Społecznych (*Socialdepartementet*).

Szwedzka Agencja Ubezpieczeń Społecznych (*Försäkringskassan*) odpowiada za administrowanie systemem zabezpieczenia społecznego (z wyłączeniem emerytur i rent

rodzinnych). Emerytury są administrowane przez Szwedzką Agencję ds. Emerytur (*Pensionsmyndigheten*).

Podstawowe ubezpieczenie obejmuje ubezpieczenie chorobowe (*sjukförsäkring*), rodzicielskie (*föräldraförsäkring*), emerytalne (*ålderspension*), rentę rodzinną (*efterlevandepension*), odszkodowanie chorobowe (*sjukersättning*), odszkodowanie z tytułu ograniczenia aktywności (*aktivitetsersättning*) oraz z tytułu wypadku przy pracy i/ lub chorób zawodowych (*arbetskadeförsäkring*).

Świadczenia emerytalne

W wyniku reformy z 2003 r. w Szwecji wdrożono nowy system emerytalny, który zakłada wypracowywanie emerytury przez cały okres aktywności zawodowej. Jest to kolejny etap reformy systemu wprowadzonego w 1999 r. – opartego na zasadzie zdefiniowanej składki, uzależniającego przyszłe świadczenia od zgromadzonych za pośrednictwem składek oszczędności emerytalnych.

Emerytura powszechna, stanowiąca pierwszy filar zabezpieczenia emerytalnego, składa się z kilku części.

- Emerytura dochodowa (*inkomstpension*) – część repartycyjna – emerytura zależna od zarobków, wypłacana z systemu finansowanego repartycyjnie, której wysokość zależy od sumy zebranych przez cały okres zatrudnienia składek i przeciętnego dalszego trwania życia. Stanowi największą część wypracowanych uprawnień emerytalnych.
- Emerytura premiowa (*premiopension*) – część kapitałowa – zależna od wysokości dochodów, wypłacana z systemu działającego na zasadach finansowania kapitałowego (fundusze emerytalne wybierane przez ubezpieczonego). Jej wysokość zależy od ilości zgromadzonych środków, wartości aktywów wybranych funduszy emerytalnych oraz od momentu przejścia na emeryturę. W szwedzkim systemie emerytalnym można zapisać się do kilku otwartych funduszy emerytalnych.
- Emerytura gwarantowana (*garantipension*) – wypłacana osobom znajdującym się w gorszej sytuacji materialnej. Osoby o bardzo niskich zarobkach, lub którym nie przysługuje prawo do emerytury zależnej od dochodu mogą ubiegać się o emeryturę gwarantowaną.
- Emerytura uzupełniająca (*tillaggpension*) – przewidziana dla osób urodzonych w latach 1938–1953, opiera się na tzw. punktach emerytalnych, wypracowanych w ciągu lat pracy. Emerytura ta może wchodzić w skład emerytury powszechnej.

Większość osób pracujących w Szwecji oprócz emerytury powszechnej otrzymuje również od swojego pracodawcy emeryturę pracowniczą. Wiele osób posiada także prywatne ubezpieczenia emerytalne. W Szwecji można pobierać emeryturę całkowitą lub kontynuować pracę w niepełnym wymiarze. W takiej sytuacji świadczenie jest pomniejszane. Świadczeniobiorca może również pobierać tylko emeryturę premialną, a odroczyć pobieranie emerytury dochodowej i uzupełniającej lub odwrotnie.

W szwedzkim systemie emerytalnym wiek przejścia na emeryturę określa się elastycznie – między 61 a 67 rokiem życia. Elastyczny wiek emerytalny ma skłaniać do dłuższej aktywności zawodowej, gdyż za każdy rok wydłużenia pracy w okresie od 61 do 67 roku życia wartość przyszłej emerytury rośnie o około 9 proc. Jedynie w przypadku emerytury gwarantowanej, aby uzyskać prawo do świadczenia, konieczne jest osiągnięcie 65 lat.

Wysokość świadczenia inaczej liczona jest dla części repartycyjnej i inaczej dla części kapitałowej systemu emerytalnego. W pierwszej jest ona wynikiem podzielenia sumy zebranych i zwaloryzowanych składek przez średnią dalszą długość trwania życia. W drugim oprócz sumy składek uwzględniana jest także stopa zwrotu z długookresowych inwestycji. W rezultacie na wysokość ogólnego świadczenia emerytalnego mają wpływ dochody (z okresu całej aktywności zawodowej), wiek przejścia na emeryturę, rozwój gospodarczy, od którego zależy rozmiar waloryzacji oraz efektywność inwestycji w części kapitałowej.

Drugim stopniem zabezpieczenia emerytalnego w Szwecji są zakładowe systemy emerytalne. Są one podzielone ze względu na to, czy dotyczą sektora publicznego, czy prywatnego. Pierwsza kategoria dodatkowo jest podzielona na pracowników administracji centralnej oraz samorządowej, druga natomiast na pracowników umysłowych („białe kołnierzyki”) i fizycznych („niebieskie kołnierzyki”). W Szwecji wyróżnia się cztery podstawowe systemy zakładowego zabezpieczenia emerytalnego (dwa obejmują sektor publiczny, kolejne dwa – prywatny) oparte na umowach zbiorowych i obejmujące około 90 proc. zatrudnionych. Pracownicy administracji publicznej dysponują dwoma programami, z których jeden opiera się na zasadzie zdefiniowanego świadczenia, drugi natomiast na zdefiniowanej składce. Odrębnym programem, funkcjonującym na zasadzie zdefiniowanej składki, objęci są pracownicy samorządowi, którzy ukończyli 28 lat życia. W sektorze prywatnym funkcjonuje program ITP, obejmujący pracowników umysłowych (powyżej 28 roku życia). Działa on na zasadzie układu zbiorowego między konfederacją pracodawców (SAF), a władzami związkowymi zrzeszającymi pracowników umysłowych. Występuje również w formie rozszerzonej – ITPK. Program ITP opiera się na zasadzie zdefiniowanego świadczenia, ITPK

natomiast na zdefiniowanej składce. W sektorze prywatnym istnieje również program dla pracowników fizycznych – STP (od 21 roku życia).

Trzeci stopień zabezpieczenia emerytalnego obejmuje indywidualne, dobrowolne formy oszczędzania. Składki na ten rodzaj ubezpieczenia objęte są systemem ulg podatkowych.

Świadczenia z tytułu choroby

Celem świadczenia pieniężnego z tytułu choroby (*sjukpenning*) lub wynagrodzenia za czas choroby (*sjuklön*) jest zrekompensowanie utraty dochodów. Pracownik w razie zachorowania zawiadamia pracodawcę o chorobie. Jeżeli jest zatrudniony przez co najmniej miesiąc lub przepracował 14 dni z rzędu, przysługuje mu prawo do wynagrodzenia chorobowego od pracodawcy przez pierwsze 14 dni choroby. Pierwszy dzień jest niepłatny i jest to dzień karencji. Jeżeli choroba trwa ponad 14 dni, pracodawca zawiadamia Szwedzką Agencję Ubezpieczeń Społecznych. Po wyzdrowieniu pracownik musi złożyć pracodawcy pisemne oświadczenie o chorobie i długości absencji chorobowej. Osoba, której nie przysługuje wynagrodzenie chorobowe, może otrzymać zasiłek chorobowy ze Szwedzkiej Agencji Ubezpieczeń Społecznych. Zaświadczenie lekarskie należy dostarczyć począwszy od ósmego dnia choroby. Jeżeli pracownik otrzymujący wynagrodzenie za czas choroby jest chory dłużej niż dwa tygodnie, piętnastego dnia pracodawca musi powiadomić o tym Szwedzką Agencję Ubezpieczeń Społecznych, gdyż wtedy pracownikowi nie przysługuje już wynagrodzenie chorobowe od pracodawcy. Jeżeli choroba trwa dłużej niż siedem dni, wymagane jest przedstawienie zaświadczenia lekarskiego, by móc nadal otrzymywać wynagrodzenie chorobowe lub zasiłek chorobowy. Zasiłek chorobowy można otrzymywać najdłużej przez 364 dni w okresie 450 dni (około 15 miesięcy). Gdy po upływie roku zdolność do pracy nadal jest ograniczona, można ubiegać się o przedłużony zasiłek chorobowy. W przypadku bardzo poważnej choroby można ubiegać się o kontynuację wypłat zasiłku chorobowego. Nie obowiązują żadne ograniczenia czasowe decydujące o tym, jak długo mogą być kontynuowane wypłaty zasiłku chorobowego.

Świadczenia macierzyńskie

Do świadczeń z tytułu macierzyństwa uprawnione są wszystkie kobiety mieszkające w Szwecji. Świadczenie pieniężne z tytułu ciąży jest wypłacane przez maksimum 50 dni w ciągu ostatnich 60 dni przed wyznaczonym terminem porodu. Kobietom w ciąży, którym nie wolno pracować, świadczenie może być wypłacane przez więcej niż 50 dni. Kwota świadczenia jest równa świadczeniu pieniężnemu z tytułu choroby, które przysługuje tej

kobiecie, tj. 97 proc. z 80 proc. dochodu kwalifikującego do świadczenia pieniężnego z tytułu choroby. Świadczenie pieniężne z tytułu choroby jest wypłacane do wysokości pułapu wynoszącego 7,5-krotność kwoty bazowej indeksowanej cenami, tj. 330 000 SEK (37 868 EUR).

Po narodzinach dziecka rodzicielskie świadczenie pieniężne jest wypłacane temu z rodziców, które rezygnuje z pracy zawodowej, aby zająć się dzieckiem. Matka ma jednak zawsze prawo do świadczenia rodzicielskiego przez cztery tygodnie po porodzie, nawet jeśli sama nie opiekuje się dzieckiem. Ponadto ojciec ma prawo do dziesięciu dodatkowych dni świadczenia z tytułu narodzin lub adopcji dziecka. Świadczenie to należy wykorzystać w ciągu dwóch miesięcy od dnia przybycia dziecka do domu ze szpitala lub przyjęcia dziecka do domu przez rodziców adopcyjnych. W szczególnych sytuacjach te dodatkowe dni świadczenia mogą zostać przyznane osobie innej niż ojciec.

Świadczenia rodzinne

Osobom posiadającym dzieci przysługuje prawo do zasiłku rodzicielskiego (*föräldrapenning*), gdy biorą wolne w pracy z powodu opieki nad dzieckiem. Zasiłek rodzicielski można otrzymywać przez 480 dni w przypadku dzieci urodzonych w 2002 r. lub później, bądź przez 450 dni w przypadku dzieci urodzonych przed tym rokiem. Dni objęte zasiłkiem rodzicielskim zawsze dzielone są równo między oboje rodziców. Jeden rodzic może odstąpić na rzecz drugiego rodzica przysługujące mu prawo do zasiłku rodzicielskiego, z wyjątkiem 30 dni w przypadku dzieci urodzonych przed 2002 r. i 60 dni w przypadku dzieci urodzonych w tym właśnie roku lub później. Zasiłek rodzicielski można wykorzystywać do czasu ukończenia przez dziecko 8 roku życia lub pierwszego roku szkoły. Zasiłek rodzicielski może wynosić 12,5 proc., 25 proc., 50 proc., 75 proc. lub 100 proc. pełnej stawki, w zależności od tego, w jakim stopniu rodzic zrezygnował z pracy zawodowej, aby zająć się dzieckiem.

Jeśli rodzic musi zrezygnować w pójścia do pracy by opiekować się chorym dzieckiem w wieku poniżej 12 lat, pójść z wizytą do lekarza lub poradni dziecięcej, przysługuje mu tymczasowy zasiłek rodzicielski (*tillfällig föräldrapenning*). Łącznie rodzicom przysługuje ten zasiłek przez 60 dni rocznie na dziecko.

Niekiedy rodzice mogą otrzymać tymczasowy zasiłek rodzicielski także na dziecko, które ukończyło 12 lat, lecz nie przekroczyło 16 roku życia. Dotyczy to przypadków, gdy chore dziecko wymaga szczególnej opieki i nadzoru.

W związku z urodzeniem się dziecka ojcu dziecka lub drugiemu rodzicowi dziecka przysługuje dziesięć dni urlopu, za które może otrzymać tymczasowy zasiłek rodzicielski. Można je wykorzystać w okresie 60 dni od daty powrotu dziecka do domu ze szpitala.

Z tytułu posiadania dziecka, które ma poniżej lat 16, i które mieszka w Szwecji, można otrzymać zasiłek na dziecko (*flerbarnstillägg*). Gdy ukończy ono 16 lat, powszechny zasiłek na dziecko ustaje i zostaje zastąpiony przedłużonym zasiłkiem na dziecko, o ile nadal uczęszcza do szkoły podstawowej lub do szkoły specjalnej. Przedłużony zasiłek na dziecko wypłacany jest do końca miesiąca, w którym dziecko kończy szkołę podstawową. Rodziny posiadające dwoje lub więcej dzieci mogą otrzymać dodatek dla rodzin wielodzietnych. Dodatek ten przysługuje także rodzinom, których dzieci po ukończeniu 16 lat kontynuują naukę nie robiąc przerwy.

Rodzice opiekujący się chorym lub niepełnosprawnym dzieckiem mogą otrzymać zasiłek na opiekę (*vårdbidrag*). Warunkiem otrzymania takiego zasiłku jest konieczność sprawowania specjalnej opieki i nadzoru nad dzieckiem przez co najmniej sześć miesięcy lub poniesienie specjalnych kosztów dodatkowych związanych z niepełnosprawnością dziecka. Zasiłek na opiekę można otrzymać już od momentu urodzenia się dziecka. Wypłacany jest do końca czerwca tego roku, w którym dziecko kończy 19 lat. Potem dziecko samo może otrzymać zasiłek dla osób niepełnosprawnych (*handikappersättning*).

Renta rodzinna w szwedzkim systemie może przyjąć formę:

- renty sieroczej lub zasiłku dla dzieci pozostałych przy życiu
- renty dostosowawczej i renty gwarantowanej
- renty wdowiej i renty gwarantowanej.

Dzieci poniżej 18 lat mają prawo do renty sieroczej lub do zasiłku dla dzieci pozostałych przy życiu w przypadku śmierci jednego lub obojga rodziców. Świadczenia te mogą również otrzymać dzieci powyżej 18. roku życia, które uczęszczają do szkoły podstawowej lub średniej w trybie dziennym, ale nie dłużej niż do czerwca roku, w którym ukończą 20 lat. Renta sieroca jest świadczeniem uzależnionym od dochodów. Zależy od kapitału emerytalnego zgromadzonego na koncie emerytalnym ubezpieczonego. Ponadto oblicza się hipotetyczny kapitał dodatkowy za pozostałe lata dzielące rok śmierci od roku, w którym zmarły skończyłby 64 lata.

Dziecko otrzymuje 30 lub 35 proc. hipotetycznej emerytury zmarłego ubezpieczonego. Jeśli zmarły miał więcej niż jedno dziecko, każde z nich otrzymuje 20 lub 25 proc. Całkowita kwota dzielona jest między dzieci po równo. Jej wysokość nie może przekroczyć 100 proc. emerytury hipotetycznej.

Jeśli dziecko nie otrzymuje renty sieroczej, ponieważ zmarły nie nabył praw do emerytury lub jeśli renta sieroca jest bardzo niska, może mu być wypłacany zasiłek sierocy. Wynosi on 40 proc. kwoty bazowej indeksowanej cenami (17 600 SEK – 2 020 EUR).

Pozostały przy życiu współmałżonek w wieku poniżej 65 lat może otrzymać rentę dostosowawczą i rentę gwarantowaną, jeżeli mieszkał na stałe z ubezpieczonym w czasie jego śmierci oraz mieszkał na stałe z dzieckiem znajdującym się pod opieką jednego lub obojga rodziców lub mieszkał z ubezpieczonym przez okres co najmniej pięciu lat bez przerw.

Renta dostosowawcza wypłacana jest przez dwanaście miesięcy i może zostać przedłużona na kolejne dwanaście miesięcy, jeżeli osoba pozostała przy życiu mieszka z dzieckiem małoletnim, nad którym sprawuje opiekę, a które mieszkało na stałe w domu małżonków w chwili śmierci ubezpieczonego. Renta dostosowawcza jest wypłacana do końca miesiąca, w którym najmłodsze z dzieci ukończyło 12 lat. Wynosi ona 55 proc. hipotetycznej emerytury zmarłego. Pozostały przy życiu współmałżonek, który nie otrzymuje renty dostosowawczej, ponieważ zmarły nie nabył praw do emerytury lub którego renta dostosowawcza jest bardzo niska, może otrzymać rentę rodzinną równą 2,13-krotności kwoty bazowej indeksowanej cenami, jeśli ubezpieczony uzyskał czterdziestoletni okres ubezpieczeniowy w Szwecji. W przeciwnym razie gwarantowana kwota jest zmniejszana o 1/40 za każdy rok brakujący do osiągnięcia 40 lat.

Instytucja renty wdowiej i renty gwarantowanej co do zasady już w Szwecji nie istnieje, chyba że sytuacja dotyczy kobiety urodzonej w 1944 r. lub później (o ile nie ukończyła 65 lat), jeżeli na koniec 1989 r. była w związku małżeńskim z ubezpieczonym i pozostawała w nim do chwili śmierci ubezpieczonego oraz jeżeli w tym okresie spełniała warunki otrzymania renty wdowiej. Druga sytuacja dotyczy kobiety urodzonej w 1945 r. lub później, jeżeli na koniec 1989 r. była w związku małżeńskim z ubezpieczonym i pozostawała w nim do chwili jego śmierci oraz jeżeli zarówno na koniec 1989 r., jak i w chwili śmierci ubezpieczonego spełniała warunki otrzymania renty wdowiej.

Renta z tytułu niezdolności do pracy

Renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje osobom w wieku od 30 do 64 lat, których zdolność do pracy jest trwale ograniczona o co najmniej 25 proc. W zależności od stopnia ograniczenia zdolności do pracy i od możliwości utrzymywania się z pracy zarobkowej można otrzymywać 100 proc., 75 proc., 50 proc. 25 proc. renty z tytułu niezdolności do pracy. Renta z tytułu niezdolności do pracy i zasiłek rehabilitacyjno-szkoleniowy wypłacane są częściowo w formie świadczenia zależnego od wysokości dochodów, częściowo zaś w formie

świadczenia gwarantowanego (*garantiersättning*). Świadczenie zależne od dochodu opiera się na wysokości dochodu z pracy. Świadczenie gwarantowane otrzymują osoby, które miały niskie dochody lub nie miały ich wcale. Stanowi ono podstawowe zabezpieczenie pieniężne, niezależne od poprzednio posiadanych dochodów z pracy.

Osoby otrzymujące rentę z tytułu niezdolności do pracy lub zasiłek rehabilitacyjno-szkoleniowy mają możliwość podjęcia pracy bez utraty prawa do tych świadczeń. Mówi się wówczas o rencie z tytułu niezdolności do pracy lub zasiłku rehabilitacyjno-szkoleniowym w formie zawieszanej. Świadczenie takie przysługuje osobom, które pobierały rentę z tytułu niezdolności do pracy lub zasiłek rehabilitacyjno-szkoleniowy co najmniej przez rok i postanowiły sprawdzić, czy są w stanie pracować. W okresie próbnym otrzymują zarówno świadczenie, jak i wynagrodzenie z pracy. Jeżeli próba wykonywania pracy będzie pozytywna, świadczenie można zawiesić. Okres próbny i okres zawieszenia świadczenia mogą łącznie obejmować najwyżej 24 miesiące kalendarzowe lub pozostałą część okresu, na który przyznane zostało świadczenie.

Osobom w wieku od 19 do 29 lat, których zdolność do pracy ograniczona jest co najmniej o 25 proc. przez co najmniej rok przysługuje zasiłek rehabilitacyjno-szkoleniowy. W zależności od stopnia ograniczenia zdolności do pracy i od możliwości utrzymywania się z pracy zarobkowej można otrzymywać 100 proc., 75 proc., 50 proc. lub 25 proc. zasiłku rehabilitacyjno-szkoleniowego.

Jeśli z powodu ograniczenia sprawności może zostać wydłużony okres nauki w szkole podstawowej lub licealnej, uczniowi należy się zasiłek rehabilitacyjno-szkoleniowy, który nie jest uwarunkowany oceną braku zdolności do pracy.

W okresie otrzymywania zasiłku rehabilitacyjno-szkoleniowego można brać udział w zajęciach mających na celu stworzenie warunków do poprawy zdolności do pracy.

Osobie dotkniętej poważnym i trwałym ograniczeniem sprawności i wymagającej znacznej pomocy osób trzecich może zostać przyznany zasiłek na asystenta osobistego. Zasiłek ten może być wypłacany zarówno dorosłym, jak i dzieciom gdy pomoc w codziennych czynnościach potrzebna jest w wymiarze powyżej 20 godzin tygodniowo.

Zasiłek dla osób niepełnosprawnych można otrzymać najwcześniej od początku lipca tego roku, w którym ukończy się 19 lat. Ograniczenie sprawności musi wystąpić przed ukończeniem 65 lat. Do otrzymania tego zasiłku wymagana jest konieczność pomocy osób trzecich (co najmniej przez rok) w wykonywaniu codziennych czynności, w pracy czy w nauce lub ponoszenie wysokich kosztów dodatkowych z tytułu ograniczenia sprawności.

Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

W razie utraty zdrowia w związku z wykonywaną pracą (bądź wskutek wypadku w drodze do pracy lub z pracy) może przysługiwać odszkodowanie z tytułu ubezpieczenia od wypadków przy pracy i skutków szczególnego narażenia zawodowego. Ubezpieczenie to obejmuje także choroby zawodowe.

Rentę dożywotnią może otrzymać ten, kto z powodu odniesionych obrażeń lub nabytych dolegliwości nie jest w stanie dłużej pracować lub zdany jest na niższe zarobki. Świadczenie to stanowi rekompensatę za dochody utracone z powodu uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub szczególnego narażenia zawodowego. W przypadku jednoczesnego przyznania renty dożywotniej i renty z tytułu niezdolności do pracy lub zasiłku rehabilitacyjno-szkoleniowego, świadczenia te zostają skoordynowane.

W przypadku śmierci wskutek wypadku przy pracy lub szczególnego narażenia zawodowego małżonek zmarłego i jego dzieci w wieku poniżej 18 lat mogą otrzymać rentę dożywotnią po zmarłym. Wysokość renty dożywotniej zależy od tego, jakiej wysokości dochody z pracy zarobkowej miał zmarły. Renta dożywotnia skoordynowana jest z rentą rodzinną i z przysługującym dziecku wsparciem finansowym dla osób pozostawionych przez zmarłego.

Osobom pozostawionym przez zmarłego przysługuje także pomoc finansowa na pokrycie kosztów pogrzebu.

Osoby starsze i osoby pobierające emeryturę mogą liczyć na wsparcie finansowe i dodatek mieszkaniowy. Są to świadczenia oparte na ocenie zasobów finansowych i służą uzupełnieniu dochodów emerytów, którzy nie dysponują wystarczającymi środkami finansowymi.

Wsparcie finansowe jest wypłacane osobom w wieku powyżej 65 lat, które mieszkają w Szwecji, ale nie mieszkały ani nie pracowały w tym kraju wystarczająco długo, aby być uprawnionym do odpowiedniej emerytury. Wsparcie finansowe służy uzupełnieniu dochodów, aby zapewnić beneficjentom „przyzwoity poziom życia”, który ustalono, po odliczeniu kosztów mieszkania, na 1,3546-krotność kwoty bazowej (t.j. 10 750 SEK – 1 140 EUR) indeksowanej cenami dla osoby samotnej oraz 1,1446-krotność dla osoby zamężnej/ żonatej. „Rozsądne koszty mieszkania” oznaczają maksymalnie 4 967 SEK (570 EUR) miesięcznie dla osoby samotnej oraz 4 197 SEK (482 EUR) miesięcznie dla osoby zamężnej/ żonatej. Zarówno to świadczenie, jak i dodatek mieszkaniowy są oparte na ocenie zasobów finansowych.

Dodatek mieszkaniowy odpowiada 93 proc. kosztów mieszkania do kwoty 5 000 SEK (574 EUR) dla osób zamężnych/ żonatych oraz 2 500 SEK (287 EUR) dla osób stanu wolnego. Istnieje również specjalny dodatek mieszkaniowy dla emerytów.

Świadczenia z tytułu bezrobocia

W Szwecji na system ubezpieczeń na wypadek bezrobocia składają się dwa komponenty: ogólne ubezpieczenie podstawowe oraz dobrowolne ubezpieczenie od utraty dochodów. Zasiłek z tytułu ubezpieczenia na wypadek bezrobocia wypłacany jest osobom spełniającym warunki podstawowe oraz warunek pracy. Osoba, która ukończyła 20 lat, może uzyskać zasiłek dla bezrobotnych w ramach ubezpieczenia podstawowego. Aby otrzymać zasiłek z tytułu dobrowolnego ubezpieczenia od utraty dochodów należy przez rok być członkiem kasy bezrobotnych, czyli tzw. *arbetslöshetskassa* (a-kassa), która decyduje o prawie do zasiłku oraz spełnić w ciągu tego okresu warunek pracy.

Warunkiem uzyskania świadczenia podstawowego jest m.in. zarejestrowanie się w biurze pośrednictwa pracy, gotowość do podjęcia odpowiedniej pracy oraz aktywne poszukiwanie pracy.

Warunek pracy spełnia osoba, która w okresie 12 miesięcy poprzedzających bezpośrednio okres bezrobocia przepracowała co najmniej 6 miesięcy w wymiarze co najmniej 80 godzin w każdym miesiącu kalendarzowym, lub która przepracowała co najmniej 480 godzin w okresie sześciu kolejnych miesięcy w wymiarze co najmniej 50 godzin każdego miesiąca.

Osoba spełniająca warunki uprawniające do pobierania zasiłku dla bezrobotnych może pobierać zasiłek przez okres maksymalnie 300 dni. Bezrobotny rodzic dziecka poniżej 18 lat może otrzymywać zasiłek przez okres maksymalnie 450 dni. Zasiłek wypłacany jest z chwilą, gdy osoba zainteresowana pozostaje bez pracy przez okres pięciu dni.

Świadczenia minimalne z pomocy społecznej.

Pomoc społeczna nie jest w Szwecji traktowana jako część zabezpieczenia społecznego. Jest formą pomocy przyznawaną w ostateczności, kiedy osoba (lub rodzina) tymczasowo (przez krótszy lub dłuższy okres) nie posiada środków wystarczających do pokrywania podstawowych kosztów utrzymania. Do pomocy społecznej są uprawnione wszystkie osoby, które zostaną uznane za potrzebujące tego rodzaju wsparcia.

Finansowanie

System jest finansowany z podatków i składek, których wysokość zależy od dochodów. Większość kosztów pokrywają składki odprowadzane przez pracodawców. Wprowadzone zostały też składki od ubezpieczonych w celu częściowego sfinansowania systemu emerytalnego. Składki pokrywają około 60 proc. wszystkich wydatków z ubezpieczeń.

Pozostała część jest finansowana z zysków z funduszy lub z podatków za pośrednictwem budżetu państwa. Za osoby w wieku powyżej 65 lat pracodawcy płacą niższe składki. Regionalny system opieki zdrowotnej jest finansowany z podatków regionalnych oraz, do pewnego stopnia, z dotacji państwowych i opłat użytkowników. Pomoc społeczna jest finansowana głównie z podatków lokalnych.

Karolina Szyszko-Głowacka

Departament Współpracy Międzynarodowej

Schemat organizacyjny systemu zabezpieczenia społecznego Szwecji

